

ป ร ิ ส ส ั พ พ น า ม (ต ตุมห อมท)

ต ‘เขา’ ไตรลึงค์ (๓ ลึงค์)

ต ‘เขา’ ปุริสสัพพนาม และ

ต ‘นั่น’ วิเสสนสัพพนาม แจกเหมือนกัน

ตุมห ‘คุณ’ ปุงลึงค์ อิตถิลึงค์

ป. ตวิ ตวิ	ตุมเห	โว
ท. ตวิ ตวิ ตั	ตุมเห	โว
ต. ตยา เต	ตุมเหหิ	โว
จ. ตยหํ ตุมหํ ตว เต	ตุมหากํ	โว
ป. ตยา	ตุมเหหิ	
ฉ. ตยหํ ตุมหํ ตว เต	ตุมหากํ	โว
ส. ตยิ	ตุมเหสุ	

เอก. ต. ตวยา ส. ตวยิ ไม่พบที่ใช้;

ตุมหํ ใน ไตร. พบ ๕ แห่ง มี ๔ แห่งในคาถา

อมท ‘ผม’ ปุงลึงค์ อิตถิลึงค์

ป. อหิ	มยํ	โน
ท. มํ มมํ	อมเห	โน
ต. มยา เม	อมเหหิ	โน
จ. มยหํ อมหํ มม มมํ เม	อมหากํ	อสมากํ โน
ป. มยา	อมเหหิ	
ฉ. มยหํ อมหํ มม มมํ เม	อมหากํ	อสมากํ โน
ส. มยิ	อมเหสุ	

จ. ฉ. พท. อสมากํ ใน ไตร. พบ ๕ แห่ง มี ๔ แห่งในคาถา

วิ เส ส น ส ั พ พ น า ม น ิ ย ม (ต เอต อิม อมุ)

ต ‘นั่น’ ปุงลึงค์

ป. โส	เต
ท. ตํ นั	เต เน
ต. เตน	เตหิ
จ. ตสส <i>อสุส</i>	เตสํ เนสํ
ป. ตสมา <i>อสุมา</i> ตมทา	เตหิ
ฉ. ตสส <i>อสุส</i>	เตสํ เนสํ
ส. ตสมี <i>อสุมี</i> ตมหิ	เตสุ

จ. ฉ. พท. เตसानํ เนसानํ ไม่พบที่ใช้

ต ‘นั่น’ อิตถิลึงค์

ป. สา	ตา
ท. ตํ นั	ตา
ต. ตาย	ตาทิ
จ. ตสสา ติสสา <i>อสุสา</i>	ตาสํ
ป. ตาย	ตาทิ
ฉ. ตสสา ติสสา <i>อสุสา</i>	ตาสํ
ส. ตายํ ติสสํ ติสสํ <i>อสุสํ</i>	ตาสุ

จ. ฉ. เอก. ติสสาย พท. ตาसानํ ไม่พบที่ใช้

ส. เอก. ติสสํ ใน ไตร. พบ ๑ แห่ง (*ติสสํ ปริสาย*)

ต ‘นั่น’ นปุงสกลึงค์

ป. ตํ	ตานิ
ท. ตํ นั	ตานิ
ต. เตน	เตหิ
จ. ตสส <i>อสุส</i>	เตสํ เนสํ
ป. ตสมา <i>อสุมา</i> ตมทา	เตหิ
ฉ. ตสส <i>อสุส</i>	เตสํ เนสํ
ส. ตสมี <i>อสุมี</i> ตมหิ	เตสุ

จ. ฉ. พท. เตसानํ เนसानํ ไม่พบที่ใช้

เอต ‘นั่น’ ปุงลึงค์

ป. เอโส	เอเต
ท. เอตํ เอนั	เอเต
ต. เอเตน	เอเตหิ
จ. เอตสส	เอเตสํ
ป. เอตสมา เอตมทา	เอเตหิ
ฉ. เอตสส	เอเตสํ
ส. เอตสมี เอตมหิ	เอเตสุ

จ. ฉ. พท. เอเตसानํ พบในไตร ๑ แห่ง อยู่ในคาถา

เอต ‘นั่น’ อิตถิลึงค์

ป. เอสา	เอตา
ท. เอตํ เอนั	เอตา
ต. เอตาย	เอตาทิ
จ. เอตสสา เอติสสา	เอตาสํ
ป. เอตาย	เอตาทิ
ฉ. เอตสสา เอติสสา	เอตาสํ
ส. เอตสสํ เอติสสํ	เอตาสุ

จ. ฉ. เอก. เอติสสาย พท. เอตาสานํ ไม่พบที่ใช้

เอต ‘นั่น’ นปุงสกลึงค์

ป. เอตํ	เอตานิ
ท. เอตํ เอนั	เอตานิ
ต. เอเตน	เอเตหิ
จ. เอตสส	เอเตสํ
ป. เอตสมา เอตมทา	เอเตหิ
ฉ. เอตสส	เอเตสํ
ส. เอตสมี เอตมหิ	เอเตสุ

จ. ฉ. เอก. เอเตसानํ ไม่พบที่ใช้

อิม ‘นี้’ ปุงลึงค์

ป. อยํ	อิเม
ท. อิมํ	อิเม
ต. อิมินา อเนน	อิเมหิ
จ. อิมสส <i>อสุส</i>	อิเมสํ
ป. อิมสมา <i>อสุมา</i> อิมมทา	อิเมหิ
ฉ. อิมสส <i>อสุส</i>	อิเมสํ
ส. อิมสมิ <i>อสุมี</i> อิมมหิ	อิเมสุ

จ. ฉ. พท. อิเมसानํ ไม่พบที่ใช้

อิม ‘นี้’ อิตถิลึงค์

ป. อยํ	อึมา
ท. อิมํ	อึมา
ต. อึมาย	อึมาหิ
จ. อึมิสสา <i>อสุสา</i>	อึมาสํ
ป. อึมาย	อึมาหิ
ฉ. อึมิสสา <i>อสุสา</i>	อึมาสํ
ส. อึมิสสํ <i>อสุสํ</i>	อึมาสุ

จ. ฉ. เอก. อึมิสสาย พท. อึมาसानํ ไม่พบที่ใช้

อิม ‘นี้’ นปุงสกลึงค์

ป. อิทํ	อึมานิ
ท. อิทํ อิมํ	อึมานิ
ต. อึมินา อเนน	อึเมหิ
จ. อึมสส <i>อสุส</i>	อึเมสํ
ป. อึมสมา <i>อสุมา</i> อึมมทา	อึเมหิ
ฉ. อึมสส <i>อสุส</i>	อึเมสํ
ส. อึมสมิ <i>อสุมี</i> อึมมหิ	อึเมสุ

จ. ฉ. พท. อึเมसानํ ไม่พบที่ใช้

อมุ ‘โน้น’ ปุงลึงค์

ป. อมุ	อมุ
ท. อมุํ	อมุ
ต. อมุนา	อมุหิ
จ. อมุสส อมุโน	อมุสํ
ป. อมุสมา อมุมทา	อมุหิ
ฉ. อมุสส อมุโน	อมุสํ
ส. อมุสมิ อมุมหิ	อมุสุ

อมุ ‘โน้น’ อิตถิลึงค์

ป. อมุ	อมุ
ท. อมุํ	อมุ
ต. อมุยา	อมุหิ
จ. อมุสสา	อมุสํ
ป. อมุยา	อมุหิ
ฉ. อมุสสา	อมุสํ
ส. อมุสสํ	อมุสุ

อมุ แปลงเป็น อสุ ได้

อมุ อสุ มี ก ต่อท้าย มีรูปเป็น อมุ ก อสุ ก แจกอย่าง ย ศัพท์ และใช้มากกว่า อมุ อสุ

อมุ ‘โน้น’ นปุงสกลึงค์

ป. อทุ	อมุนิ
ท. อทุ	อมุนิ
ต. อมุนา	อมุหิ
จ. อมุสส อมุโน	อมุสํ
ป. อมุสมา อมุมทา	อมุหิ
ฉ. อมุสส อมุโน	อมุสํ
ส. อมุสมิ อมุมหิ	อมุสุ

จ. ฉ. พท. อมุसानํ ไม่พบที่ใช้

วิเสสนศัพท์นามอนิยม (ย อณฺณ ... สพฺพ กิ)

ย 'ใด' ปุลงลิ่งค์

ป. โย	เย
ทฺ. ยํ	เย
ต. เยน	เยหิ
จ. ยสฺส	เยสํ
ป. ยสฺมา ยมฺหา	เยหิ
ฉ. ยสฺส	เยสํ
ส. ยสฺมี ยมฺหิ	เยสุ

ทั้ง ๓ ลิ่งค์ จ. ฉ. พหุ. ยสถาน ยาสาน ไม่พบที่ใช้

ย 'ใด' อิตถิลิ่งค์

ป. ยา	ยา
ทฺ. ยํ	ยา
ต. ยาย	ยาหิ
จ. ยสฺสา	ยาสํ
ป. ยาย	ยาหิ
ฉ. ยสฺสา	ยาสํ
ส. ยสฺสํ	ยาสู

ต.-ฉ. เป็น ยาย ส. เป็น ยายํ

ย 'ใด' นปุลงลิ่งค์

ป. ยํ	ยานิ
ทฺ. ยํ	ยานิ
ต. เยน	เยหิ
จ. ยสฺส	เยสํ
ป. ยสฺมา ยมฺหา	เยหิ
ฉ. ยสฺส	เยสํ
ส. ยสฺมี ยมฺหิ	เยสุ

กิ 'ใคร, อะไร' ปุลงลิ่งค์

ป. โก	เก
ทฺ. กํ	เก
ต. เกน	เกหิ
จ. กสฺส กิสฺส	เกสํ
ป. กสฺมา กมฺหา	เกหิ
ฉ. กสฺส กิสฺส	เกสํ
ส. กสฺมี กิสฺมี กิมฺหิ	เกสุ

ใน ปุ. นปุ. แปลง ก เป็น กิ ได้บ้าง

กิ 'ใคร, อะไร' อิตถิลิ่งค์

ป. กา	กา
ทฺ. กํ	กา
ต. กาย	กาหิ
จ. กสฺสา	กาสํ
ป. กาย	กาหิ
ฉ. กสฺสา	กาสํ
ส. กสฺสํ	กาสู

แปลง กิ เป็น ก ใน อิต. แปลงเป็น กา แล้วแจกอย่าง ย ศัพท์ ยกเว้นใน นปุ. ป. ทฺ. เอก. คงเป็น กิ

กิ 'อะไร' นปุลงลิ่งค์

ป. กิ	กานิ
ทฺ. กิ	กานิ
ต. เกน	เกหิ
จ. กสฺส กิสฺส	เกสํ
ป. กสฺมา กมฺหา	เกหิ
ฉ. กสฺส กิสฺส	เกสํ
ส. กสฺมี กิสฺมี กิมฺหิ	เกสุ

ทั้ง ๓ ลิ่งค์ เอก. ป. กมฺหา ส. กมฺหิ พหุ. จ. ฉ. เกสานํ กาสานํ ไม่พบที่ใช้

กิ มีจิ ต่อท้าย 'บาง, ใครๆ, อะไรๆ, น้อย' ปุ.

ป. โกจิ	เกจิ
ทฺ. กณฺจิ	เกจิ
ต. เกนฺจิ	เกหิจิ
จ. กสฺสจฺจิ	เกสณฺจิ
ป. กสฺมาจฺจิ กมฺหาจฺจิ	เกหิจิ
ฉ. กสฺสจฺจิ	เกสณฺจิ
ส. กสฺมิณฺจฺจิ กมฺหิจฺจิ	เกสุจฺจิ

ทั้ง ๓ ลิ่งค์ จ. ฉ. พหุ. เกสานณฺจฺจิ กาสานณฺจฺจิ ไม่พบที่ใช้

กิ มีจิ ต่อท้าย 'บาง, ใครๆ, อะไรๆ, น้อย' อิต.

ป. กาจิ	กาจิ
ทฺ. กณฺจि	กาจิ
ต. กายจิ	กาหิจิ
จ. กสฺสาจิ	กาสณฺจิ
ป. กายจิ	กาหิจิ
ฉ. กสฺสาจิ	กาสณฺจิ
ส. กสฺสณฺจิ	กาสูจิ

กิ มี จิ ต่อท้าย 'บาง, อะไรๆ, น้อย' นปุ.

ป. กิณฺจิ	กานิจิ
ทฺ. กิณฺจิ	กานิจิ
ต. เกนฺจิ	เกหิจิ
จ. กสฺสจฺจิ	เกสณฺจิ
ป. กสฺมาจฺจิ กมฺหาจฺจิ	เกหิจิ
ฉ. กสฺสจฺจิ	เกสณฺจิ
ส. กสฺมิณฺจฺจิ กมฺหิจฺจิ	เกสุจฺจิ

เอก. บางคน, บางสิ่ง; น้อย. พหุ. บางพวก, บางเหล่า.

กิ มีย นำหน้า จิ ต่อท้าย 'คนใดคนหนึ่ง' ปุ.

ป. โย โกจิ	เย เกจิ
ทฺ. ยงฺกณฺจิ	เย เกจิ

กิ มีย นำหน้า จิ ต่อท้าย 'คนใดคนหนึ่ง' อิต.

ป. ยา กาจิ	ยา กาจิ
ทฺ. ยงฺกณฺจิ	ยา กาจิ

กิ มีย นำหน้า จิ ต่อท้าย 'สิ่งใดสิ่งหนึ่ง' นปุ.

ป. ยงฺกิณฺจิ	ยานิ กานิจิ
ทฺ. ยงฺกิณฺจิ	ยานิ กานิจิ

เอก. คนใดคนหนึ่ง, สิ่งใดสิ่งหนึ่ง. พหุ. พวกใดพวกหนึ่ง, เหล่าใดเหล่าหนึ่ง.

๒) กิ ศัพท์ที่มี จิ ต่อท้าย ไม่ใช่เป็นคำถาม

กิ ศัพท์ มี จิ ต่อท้าย บาง; ใครๆ, อะไรๆ; น้อย. เอก. บางคน, บางสิ่ง; ใครๆ, อะไรๆ; น้อย. พหุ. บางพวก, บางเหล่า. ปุ. โยโกจิ, อิต. กาจิ นปุ. กิณฺจิ

กิ ศัพท์มีย นำหน้า มี จิ ต่อท้าย "...ใด...หนึ่ง"

เอก. คนใดคนหนึ่ง, สิ่งใดสิ่งหนึ่ง. พหุ. พวกใดพวกหนึ่ง, เหล่าใดเหล่าหนึ่ง. ปุ. โยโกจิ, อิต. ยา กาจิ นปุ. ยงฺกิณฺจิ

ศัพท์เหล่านี้ แจกอย่าง ย ศัพท์

อณฺณ อื่น	เอก คนหนึ่ง, พวกหนึ่ง	อิตฺร นอกนี้ ทกฺขิณฺ ขวา, ได้
อณฺณตร-ตม คนใดคนหนึ่ง	เอกจจ อปฺเปกจจ บางคน, บางพวก	อุตฺตร ช้าย, เหนือ ปุพฺพ ก่อน]
ปร อื่น	อุภย ทั้งสอง	
อปฺร อื่นอีก	สพฺพ ทั้งปวง	(เอก ศัพท์ อิต.
กตร กตม คนไหน	กิ ใคร, อะไร	เอก. จ. ฉ. เอกิสฺสา ส. เอกิสฺส)

การใช้ กิ ศัพท์

๑) กิ ศัพท์ที่ใช้เป็นคำถาม

กิ ศัพท์ สัพฺพนาม (ใคร, อะไร, ไหน) แปลงเป็น ก แล้วแจกอย่าง ย ศัพท์ ทั้ง ๓ ลิ่งค์ (เว้น นปุ. ป. ทฺ. เอก. คงเป็น กิ)

๑) ใช้อย่างปุริสศัพท์นาม 'ใคร, อะไร' โก/กา คำม คจฺจติ? ใครไปบ้าน? กิ ปิฎฺเฏ โหติ? อะไรมีในตะกร้า?

๒) ใช้อย่างวิเสสนศัพท์นาม 'อะไร, ไหน' (=กตร กตม)

โก เถโร คำม คจฺจติ? พระเถระไหน ... ? กิ ผลํ ปิฎฺเฏ โหติ? ผลอะไร/ไหน ... ?

กิ ศัพท์ นิบาต (หรือ, ทำไม, อย่างไร)

๓) เป็นคำถามว่าใช่หรือไม่ แปลว่า 'หรือ' กิ ปน เถโร อาคโต?

กิ พระเถระ มาแล้ว หรือ?

๔) เป็นคำถามถึงเหตุผล แปลว่า 'ทำไม'

กิ ปาลิตํ ปมฺชฺชสิ? (=กสฺมา ก็การณา) ปาลิตะ ท่านประมาทอยู่ทำไม?

๕) เป็นคำถามถึงวิธีการ เป็นต้น แปลว่า 'อย่างไร' (=กถ)

เต อตฺตโน ปุราณจิวฺรานิ กิ กริสฺสนฺติ? พวกเขา จักทำจิรเวทของตน อย่างไร? ตํ กิ มณฺญฺสิ นนฺท? นันฺทะ เธอจะสำคัญข้อนั้น อย่างไร?